

Nya lagförslag om företagshälsovård

Ricardo Edström

Den aktuella regeringspropositionen om företagshälsovård betonar målsättningen att alla verksamma i arbetslivet skall komma i åtnjutande av företagshälsovård. Arbetsmarknadens parter skall genom avtal reglera inriktningen av företagshälsovård.

Samhällets ersättning till företagshälsovården förenklas men samtidigt ställs krav på kriterierna för accepterad företagshälsovård.

Skyddskommittéer och företagshälsovård får ökat ansvar för anpassningsgrupper och yrkesinriktad rehabilitering på arbetsplatsen.

Artikelförfattare är med. dr. Ricardo Edström, överläkare vid Arbetarskyddsstyrelsens arb med avd.

Regeringens proposition om företagshälsovård och arbetсанpassning (1984/85: 89) utgör en viktig milstolpe i företagshälsovårdens utveckling. Propositionen bygger på betänkandet "Företagshälsovård för alla" (SOU 1983: 32) och på två departementsutredningar, en om arbetсанpassning och en om nya ersättningsregler för företagshälsovården.

Målsättning

Målet är att alla arbetstagare, och om möjligt även arbetsgivare och egenföretagare, skall komma i åtnjutande av företagshälsovård. Propositionen innehåller riktlinjer för att påskynda utbyggnaden av verksamheten. Man tar fasta på arbetsmarknadsparternas i olika sammanhang framförda bestämda vilja att ta ett ansvar för utbyggnaden av företagshälsovård. Det är också parterna som genom sina avtal bestämmer innehållet, inriktningen och organisationsformerna för företagshälsovårdens verksamhet.

Det har på sistone talats mycket om behovsanpassning i den meningen att den traditionella företagshälsovården har utformats med hänsyn till behoven framför allt inom verkstadsindustri och gruvor mm tung produktiv verksamhet. Behoven tex inom handels och administrativa verksamheter torde vara andra och företagshälsovården borde anpassas därefter. Det här förhållandet gör att det fn är ganska svårt att identifiera vad som menas med företagshälsovård. Sådana definitioner måste ändå göras, eftersom i propositionen läggs ett antal uppgifter på yrkesinspektionen och yrkesinspektionsnämnderna. Sålunda kommer yrkesinspektionen att kunna ålägga en arbetsgivare att anordna företagshälsovård om arbetsförhållandena är sådana att yrkesinspektionen finner det påkallat. Detta instrument är tänkt att användas endast i undantagsfall men dess existens betyder ju en del för yrkesinspektionens möjlighet att få gehör för förslag om inrättande av företagshälsovård.

Ersättningsformer

Ersättningsformerna till företagshälsovårdsverksamhet har väsentligen förenklats; när bestämmelserna träder i kraft skall ersättning kunna utgå helt enkelt beräknat på antal personer som omfattas av servicen. Denna ersättning med skattemedel kan ju inte utgå till vilka verksamheter som helst, någon form av kriterier måste ställas upp på vad som menas med acceptabel företagshälsovård. Dessa kriterier skall fastställas i första hand av regeringen, i

Partsavtal avgör innehåll, inriktning och organisationsformer för företagshälsovård.

närmare detaljer av arbetarskyddsstyrelsen, till vägledning för yrkesinspektionens handlande. Vid uppställningen av kriterierna utgår man givetvis från avtalens innehåll, men kriterierna måste också kunna ge utrymme för flexibilitet och behovsanpassning, samt utveckling mot nya företagshälsovårdsformer.

Det är sålunda en grannlaga uppgift som dessutom brådskar eftersom regelsystemet är tänkt att träda i kraft den 1 januari 1986, och det är angeläget att man i god tid dessförinnan har klart för sig vilka ekonomiska villkor som kommer att gälla.

Själva utbetalningen av ersättningen kommer som hittills att åläggas försäkringskassorna, men deras tidigare långtgående redovisningskrav kommer att slopas. Här finns en rad detaljer som måste arbetas ut, i samarbete mellan riks-försäkringsverket och arbetarskyddsstyrelsen. Styrelsen kommer också att bli överklagningsinstans för ärenden som gäller godkännande av företagshälsovård.

Ersättningen utgår i tre former, grundersättning, småföretagstillägg och nyanställningstillägg. För envar som arbetat mer än femton timmar per vecka och som omfattas av företagshälsovårdsservice utgår till företagshälsovårdsenheten en grundersättning om 210 kronor per person för år 1986. För de första femtio anställda inom varje företag som omfattas av servicen utgår dessutom småföretagstillägg på 105 kronor per person. Under de två första åren som företaget är anslutet till företagshälsovårdsservicen så utgår ett nyanslutningstillägg som utgör hälften av summan av grundersättningen och småföretagstillägget. För ett företag med 50 eller färre anställda blir det sålunda hälften av 315 kronor per anställd och år.

Planering

Enligt gällande hälso- och sjukvårdslag har landstingen ett primäransvar för planeringen av all hälso- och sjukvård inom landstingsområdet. När det gäller planering av företagshälsovård kommer yrkesinspektionen att ha ett medansvar. Det är angeläget att planeringen sker i samarbete med arbetsmarkna-

.....
Skyddskommittéer och företagshälsovård får ökat ansvar för anpassning och rehabilitering på arbetsplatser.
.....

dens parter. Parterna har numera, med arbetarskyddsfondens hjälp, anordnat regionala samsarbetsgrupper för företagshälsovård. Det är angeläget att dessa grupper känner ett eget ansvar för utvecklingen, med stöd av de samhälleliga organen. I propositionen rekommenderas lokala överenskomelser om ansvarsfördelning mellan primärvård och företagshälsovård vad gäller hälsoövervakning, rehabilitering och sjukvårdande insatser.

Anpassning

Skyddskommittéerna får ansvar för att anordna anpassningsgrupper och yrkesinriktad rehabilitering på arbetsplatsen. I det sammanhanget framhålls också företagshälsovårdens viktiga uppgifter härvidlag. Det anses att i de krav som bör kunna ställas på företagshälsovården för att kunna få ersättning med statliga medel bör ingå att företagshälsovårdsenheten i nödvändig utsträckning har resurser och kompetens för anpassnings- och rehabiliteringsverksamhet. Vidare bör företagshälsovården – som ett led i arbetet med det förebyggande arbetarskyddet – medverka vid försäkringskassornas utredningar av arbetsskadeärenden.

Utbildning

Företagshälsovårdsdelegationen som utgör det centrala samrådsorganet för arbetsmarknadsparterna och myndigheterna när det gäller företagshälsovårdsfrågor kommer att få utvidgade uppgifter, bl a på utbildningsområdet. Här finns ett omfattande utbildnings- och informationsbehov som bl a föranleder arbetsmarknadsdepartementet att gå ut med information om "Företagshälsovårdsreformen". De tunga insatserna på utbildnings- och informationsområdet ankommer dock som tidigare på arbetarskyddsstyrelsen.